

Giáo viên chia sẻ đôi điều về quy định ứng xử với người học

Quy định quy tắc ứng xử của nhà giáo lấy người học làm trung tâm, trong đó nhà giáo là người dẫn dắt bằng tri thức, trách nhiệm và nhân cách.

Tin liên quan

Thông tư số 03/2026/TT-BGDĐT quy định về quy tắc ứng xử của nhà giáo có hiệu lực thi hành từ ngày 30/1/2026.

Đáng chú ý, Điều 5 của Thông tư này điều chỉnh mối quan hệ cốt lõi của hoạt động giáo dục đó là quan hệ giữa nhà giáo và người học.

Không chỉ mang ý nghĩa pháp lý, quy định này còn thể hiện rõ định hướng xây dựng một nền giáo dục nhân văn, lấy người học làm trung tâm, trong đó nhà giáo là người dẫn dắt bằng tri thức, trách nhiệm và nhân cách.

Trong phạm vi bài viết này, người viết là giáo viên bậc phổ thông có đôi điều bàn về Điều 5 quy định ứng xử với người học.

Cụ thể Điều 5 ứng xử với người học quy định: "1. Có thái độ mẫu mực, tinh thần bao dung, trách nhiệm, yêu thương; phản hồi, nhận xét, khen hoặc phê bình phù hợp với đối tượng và hoàn cảnh; động viên, khích lệ sự phấn đấu và phát triển của người học.

2. Tạo môi trường giáo dục an toàn, tích cực và bình đẳng; khuyến khích người học tham gia nghiên cứu, lao động sản xuất, hoạt động phục vụ cộng đồng, phát triển bền vững.

3. Tôn trọng, đánh giá đúng thực chất năng lực của người học; bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của người học; tạo động lực phát huy phẩm chất và năng lực người học; lắng nghe, kịp thời tư vấn, hỗ trợ người học về lĩnh vực học tập, xã hội bảo đảm phù hợp với tâm sinh lý lứa tuổi.

4. Không phân biệt đối xử giữa những người học dưới mọi hình thức; không xúc phạm, gây tổn thương, trù dập, định kiến, bạo hành, xâm hại người học dưới mọi hình thức và báo cáo kịp thời với lãnh đạo, cơ quan có thẩm quyền khi phát hiện người học bị bạo lực, xâm hại; không ép buộc người học tham gia các hoạt động mang tính chất tự nguyện; không công

khai thông tin của người học trái quy định; không gian lận, cố ý làm sai lệch kết quả trong các hoạt động tuyển sinh, đánh giá người học."

Ảnh minh họa

Thứ nhất, trong thực tiễn giáo dục, dù là chương trình, phương pháp hay các chủ trương đổi mới, tất cả đều hướng tới mục tiêu chung là tạo ra tác động tích cực đến người học thông qua vai trò của nhà giáo.

Vì vậy, việc quy định rõ ràng chuẩn mực ứng xử của giáo viên đối với học sinh không chỉ là yêu cầu về đạo đức nghề nghiệp, mà còn là điều kiện quan trọng để góp phần nâng cao chất lượng giáo dục.

Trong đó, Điều 5 Thông tư 03/2026/TT-BGDĐT đã xác lập khung hành vi chuẩn mực cho nhà giáo trong mối quan hệ với người học, từ thái độ, cách đánh giá, trách nhiệm bảo vệ quyền lợi cho đến những điều nghiêm cấm.

Đây là bước cụ thể hóa tinh thần “lấy người học làm trung tâm” vốn đã được nhấn mạnh trong nhiều chủ trương đổi mới giáo dục thời gian qua.

Thứ hai, tại khoản 1 Điều 5 đưa ra các yêu cầu cơ bản, làm cơ sở định hướng hành vi và thái độ nghề nghiệp của nhà giáo đối với người học.

Cụ thể: “Có thái độ mẫu mực, tinh thần bao dung, trách nhiệm, yêu thương; phản hồi, nhận xét, khen hoặc phê bình phù hợp với đối tượng và hoàn cảnh; động viên, khích lệ sự phấn đấu và phát triển của người học.”

Quy định này cho thấy, trong giáo dục, thái độ và cách ứng xử của nhà giáo có ý nghĩa quan trọng không kém việc truyền đạt kiến thức cho học sinh.

Một lời nhận xét thiếu cân nhắc có thể làm tổn thương học sinh; ngược lại, một lời động viên, khích lệ đúng lúc có thể thay đổi cả quá trình học tập và phát triển nhân cách của các em ở hiện tại và về sau này.

Tinh thần bao dung và yêu thương không đồng nghĩa với dễ dãi hay buông lỏng kỷ cương, mà là sự thấu hiểu đặc điểm tâm lý, hoàn cảnh và năng lực khác nhau của mỗi người học.

Việc luật hóa yêu cầu này cho thấy nhà giáo không chỉ đơn thuần chịu trách nhiệm giảng dạy mà còn phải có trách nhiệm giáo dục bằng nhân cách và sự mẫu mực của chính mình.

Thứ ba, khoản 2 Điều 5 nhấn mạnh: “Tạo môi trường giáo dục an toàn, tích cực và bình đẳng; khuyến khích người học tham gia nghiên cứu, lao động sản xuất, hoạt động phục vụ cộng đồng, phát triển bền vững.”

Trong bối cảnh xã hội hiện đại, khái niệm “môi trường giáo dục an toàn” được hiểu bao gồm cả an toàn thể chất, an toàn tâm lý, không có bạo lực, kỳ thị hay áp lực tiêu cực (điểm số, lời nói,...)

Hiệu quả của lớp học gắn liền với việc học sinh được tôn trọng sự khác biệt, được lắng nghe trong học tập, được bảo vệ trước các hành vi gây tổn hại về thể chất và tâm lý.

Có thể nhận thấy, quy định này mở rộng vai trò của giáo viên trong việc khuyến khích học sinh tham gia các hoạt động gắn với thực tiễn xã hội.

Nghĩa là giáo dục không tách rời cuộc sống, mà hướng tới việc hình thành những con người biết lao động, biết chia sẻ và có trách nhiệm với cộng đồng.

Thứ tư, khoản 3 Điều 5 quy định những yêu cầu có tính chuyên môn trực tiếp liên quan đến hoạt động đánh giá và hỗ trợ người học:

“Tôn trọng, đánh giá đúng thực chất năng lực của người học; bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của người học; tạo động lực phát huy phẩm chất và năng lực người học; lắng nghe, kịp thời tư vấn, hỗ trợ người học về lĩnh vực học tập, xã hội bảo đảm phù hợp với tâm sinh lí lứa tuổi”.

Quy định này nhấn mạnh trách nhiệm của giáo viên trong việc đánh giá trung thực, khách quan, tránh cảm tính hay định kiến cá nhân. Trong thực tế dạy học, nếu việc đánh giá không phù hợp với năng lực, người học có thể rơi vào tâm lý tự ti hoặc chủ quan.

Bên cạnh đó, yêu cầu “lắng nghe, tư vấn, hỗ trợ” cho thấy vai trò của giáo viên ngày nay đã mở rộng, không chỉ là người truyền đạt kiến thức mà còn là người đồng hành, hỗ trợ học sinh trước những khó khăn học tập, nhất là những em học yếu hoặc thuộc diện hoà nhập (học sinh khuyết tật, có hoàn cảnh đặc biệt hoặc khó khăn về học tập).

Thứ năm, khoản 4 Điều 5 xác lập các quy định nhằm ngăn ngừa hành vi vi phạm và bảo vệ quyền, lợi ích của người học:

“Không phân biệt đối xử giữa những người học dưới mọi hình thức; không xúc phạm, gây tổn thương, trù dập, định kiến, bạo hành, xâm hại người học dưới mọi hình thức và báo cáo kịp thời với lãnh đạo, cơ quan có thẩm quyền khi phát hiện người học bị bạo lực, xâm hại; không ép buộc người học tham gia các hoạt động mang tính chất tự nguyện; không công khai thông tin của người học trái quy định; không gian lận, cố ý làm sai lệch kết quả trong các hoạt động tuyển sinh, đánh giá người học.”

Đây là cơ sở pháp lý rõ ràng để ngăn chặn những hành vi lệch chuẩn trong giáo dục, đồng thời bảo vệ quyền và lợi ích chính đáng của người học.

Việc nêu cụ thể các hành vi bị cấm giúp nâng cao tính minh bạch và trách nhiệm của nhà giáo, góp phần củng cố niềm tin của xã hội đối với môi trường giáo dục.

Cùng với đó, việc báo cáo kịp thời với lãnh đạo và cơ quan có thẩm quyền khi phát hiện người học bị bạo lực, xâm hại thể hiện rõ trách nhiệm pháp lý và đạo đức của nhà giáo. Giáo viên không được thờ ơ, né tránh hay xử lý theo cảm tính trước những nguy cơ ảnh hưởng đến sự an toàn và nhân phẩm của người học.

Nhìn chung, Điều 5 của Thông tư 03/2026/TT-BGDĐT xác lập chuẩn mực đạo đức và trách nhiệm nghề nghiệp của nhà giáo trong quan hệ với người học.

Việc thực hiện nghiêm túc các chuẩn mực này là cơ sở bảo đảm môi trường giáo dục công bằng, an toàn và hiệu quả. Đây là nền tảng để xây dựng trường học hạnh phúc, nơi người học được phát triển toàn diện và nhà giáo được khẳng định đúng giá trị nghề nghiệp của mình.

Cao Nguyên